

HRVATSKI glasnik

Godina XVI, broj 6

9. veljače 2006.

cijena 80 Ft

Foto: Bernadeta Blažetin

Maskenbal

IZ SADRŽAJA:

„Dogadaji tjedna” str. 2 – Manjinama pomoći u očuvanju samosvojnosti i kršćanskih korijena str. 3 – Iskreno, među nama str. 4 – Novo predsjedništvo, obećavajući programi str. 6 – Vesna Velin, dobitnica manjinskog odličja za mladež str. 7 – Triptih Zriniana str. 8 – Pismo Katarini Zrinski str. 9 – U petrovskoj čuvarnici str. 10 – Marindanski bal u Santovu obilježen oživljavanjem tradicije str. 11 – Treći hrvatski bal Umočanov str. 12 – Valentinovo str. 13 – Učionice razdvaja Mura str. 14 – Svinjokoljska str. 15

„Krajnje neodgovorno“

Kada netko ne obavi svoj posao kako treba ili je njegovo ponašanje izvan društveno prihvaćenih normi ili normi koje je prihvatila neka zajednica, onda kažemo za njega kako je neodgovoran. Ako nekoga okarakteriziramo krajnje neodgovornim, onda je to teža tvrdnja koja u sebi ima podcjenjivački element i sugerira kako je onaj koji je krajnje neodgovoran na najnižoj ljestvici pojma odgovornosti kod onoga koji takvo što izjavljuje i kako je prekršio normu koja je za „onoga“ koji se koristi pojmom krajnje neodgovornosti „sveto pismo“. Ali svatko, i pojedinac i društvo pa i zajednica ima vlastiti sustav vrijednosti, pa se i pojam neodgovornosti može rastezati u tome sustavu od vrijednosti nule do sto.

Ono za što ja mislim da je neodgovornost, možda za mojega kolegu i nije, ili za moje dijete koje pojam neodgovornosti ne shvaća onako kako ja. Ali zato postoje obitelji i glava obitelji (koji snosi odgovornost), pa dok dijete ne odraste, otac i majka odlučuju o tome što je najbolje za njega. Često se suočavam s činjenicom „neodgovornosti“, ako ne i krajnje (naravno iz mog ugla gledanja) osoba koje to po prirodi posla ne bi smjele činiti, a ta neodgovornost potječe iz njezine malenkosti koja se uživjela u vlastitu veličinu. Onda kada zaboravimo svoje mjesto i kada vlastitu normu bez obzira na sve ostale argumente i protuargumente stavljamo iznad svih ostalih pa i iznad svojih kolega s kojima radimo iz dana u dana, te iznad zajednice koju predstavljamo i koju služimo i zbog koje radimo to što radimo, te si dopuštamo i ono što nam nije dopušteno, onda se doista može reći kako smo krajnje neodgovorni. U društvu koje se mijenja iz dana u dan, nema bogom danih zakona i normi, sve je podložno promjenama koje donosi život, jer i mi i svijet oko nas u stalnom smo razvoju i previranjima, a želimo li osigurati zdravu zajednicu, trebamo otvarati polemiku i zapitati se što je ono što je najprihvatljivije i najkorisnije za sve nas, te tako nećemo moći pokazati svojoj zajednici kako smo „krajnje neodgovorni“. Pretpostavka veličine i ljudskosti jest najprije naučiti igrati otvoreno u granicama poštene igre, zaboravljajući na sitne sebičnosti i povrijeđenost.

Branka Pavić Blažetin

„Dogadaji tjedna“

I dok se Hrvati u Mađarskoj okupljaju oko svojih balskih zabava, prela i Marindana, njihovi su politički dužnosnici posjetili mađarskoga kardinala Pétera Erdőa s kojim su razgovarali na temu kako u hrvatska naselja dovesti svećenike da bi služili mise na hrvatskom jeziku. Zna se kako u Mađarskoj danas ima desetak hrvatskih svećenika, oni govore hrvatski, služuju po cijeloj zemlji, malo ih je, malo nas je, trebali bi biti upravo u hrvatskim sredinama. Kako iznaći načine, dovesti svećenike iz matične domovine među ovdašnje Hrvate vjernike?

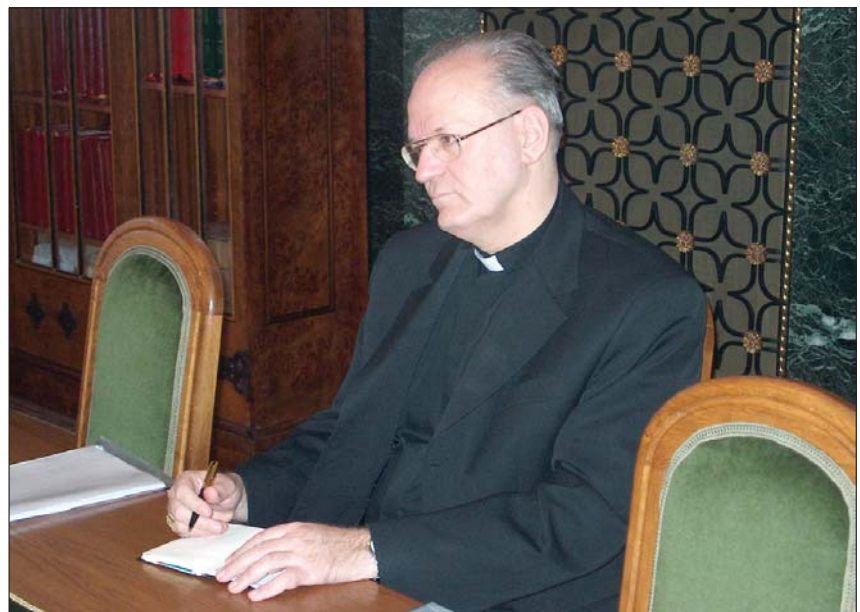
Hrvatska javnost i politika sa zaprepaštenjem je primila prijedlog Europske komisije o stvaranju regionalne zone slobodne trgovine između pet zemalja jugoistočne Europe. Novi balkanski savez? Ili nešto drugo? Prema prijedlogu, u regionalnoj zoni slobodne trgovine bile bi Hrvatska, BiH, Srbija i Crna Gora, Makedonija i Albanija. Sanader je za proširenje CEFTE u koju bi ušle navedene države jugoistočne Europe, te naglašava kako ova inicijativa u sebi ne sadrži nikakve političke prijetnje, već je ona mogućnost za hrvatsko gospodarstvo.

Sredinom tjedna u Hrvatskome klubu Augusta Šenoae Zvonimir Bartolić govorio je

o Katarini Zrinski i pobuni obitelji Zrinskih, ugušenoj i pokradenoj Hrvatskoj. Doušnika je bilo svugdje pa i na turskome dvoru, oni su, naravno, caru u Beč odmah javili na što se spremaju Zrinski.

Rasplamsava se izborna kampanja. Tajni agenti, III/III, špijuni, više nismo ni u što sigurni. Tajni agenti jučer, danas, sutra? Najpoznatiji političari, redatelji svjetskoga glasa, novinari, diplomati, umjetnici, osvajači „najvećih uspjeha“. Kako učiti, kako znati što je prihvatljivo i dokle možemo ići da bismo sačuvali humanost, ljudskost, čistoću. Ili je čistoća tek pojam za koji ionako moramo proći pakao čistilišta? Ovih je dana jedan devetnaestogodišnjak uperio pištolj u nečije čelo i zatražio posao. Kakva bi izvješća on pisao ako bi mu obećali da od sutra ima sigurno radno mjesto, topao stan i sigurnu budućnost. Ili bi i on bio na onoj strani na kojoj su se nalazili, nalaze se oni koji su znali reći „ne“ i po cijenu osobnih ambicija, a u nekim teškim vremenima i života?

Europske novine objavljuju karikature proroka Muhameda tvrdeći da tako brane slobodu izražavanja. Gdje je granica slobode mišljenja, vjeroispovijedi, poštivanja drugog, ljudskog razumijevanja, humanosti? *B.P.B.*

Mađarski kardinal Péter Erdő

PEČUH – Organizacija hrvatskih samouprava Baranjske županije 14. veljače s početkom u 17 sati u Hrvatskome klubu Augusta Šenoae održat će svoju godišnju skupštinu. Na dnevnom je redu više točaka, između ostalog: izvješće o radu u 2005. godini, prihvaćanje plana rada za 2006. godinu, pripreme za manjinske izbore, izrada zajedničkoga stava baranjskih hrvatskih samouprava o budućem ustrojstvu Hrvatske državne samouprave, i ostalo – izvjestio je naš tjednik predsjednik Organizacije hrvatskih samouprava Baranjske županije Mišo Šarošac.

Aktualno

Manjinama pomoći u očuvanju samosvojnosti i kršćanskih korijena

Na zamolbu predsjednika dr. Mije Karagića i njegova zamjenika Stipana Karagića, ostrogonski i budimpeštanski nadbiskup, kardinal Péter Erdő 30. siječnja 2006. g. u svojoj rezidenciji u Budimpešti primio je čelnike Hrvatske državne samouprave, koji su kardinala informirali o položaju hrvatskih vjernika.

Kako je dr. Karagić tijekom razgovora istaknuo, u 80 župa tek desetak svećenika obavlja službu Božju na hrvatskom jeziku. Malo je vjeroučitelja i laika koji na materinskom jeziku drže vjeronauk u školama, a problem je i njihova izobrazba. U sklopu zajedničkoga traganja za rješenjem oko ponovnoga pokretanja svete mise na hrvatskom jeziku u Budimpešti, moguće je rješenje da Hrvatska biskupska konferencija osigura svećenika za mađarski glavni grad. Zamolba Inozemnoj pastvi upućena je već u više navrata, a na odgovor se još čeka. Naravno, potreba za svećenicima mnogo je veća, za što bi dugoročno jedino rješenje bilo studiranje teologije na katoličkim učilištima (Budimpešta, Zagreb) te odanost i odgovornost svećeničkoga zvanja za svoju vjersku zajednicu i u manjim mjestima. Pastoralna skrb nacionalnih manjina u dvjema državama mogla bi se unaprijediti i razmjennom studenata i svećenika u pograničnim županijama. Te mogućnosti također treba razmotriti i bolje iskoristiti. Dr. Karagić je apelirao na kulturnu i znanstvenu suradnju Hrvatske i Mađarske preko koje bi također trebalo tražiti mogućnosti za pastoralne potrebe manjinskih vjernika. Za to ima niz primjera u Bačkoj, Gradišću i Podravini, što na žalost nije konačno rješenje za žitelje danih naselja. Kardinal Erdő je ukazao na nedostatak svećenika u Mađarskoj te dodao da se i vjernici laici mogu uključiti u pastoralnu službu i predavati vjeronauk, i to već nakon upisa u vjeroučiteljsku školu. Razmijenjeni su i darovi, a obavljeno je i zajedničko fotografiranje. Kardinalu je uručen poziv na otvorenje Crkvene zbirke Hrvata u Mađarskoj u Prisiki.

Na novinarsko pitanje, koliko su česti susreti ovakve vrste, kardinal je istaknuo:

– S predstavnicima Hrvatske državne samouprave prvi put se susrećem kao kardinal. Već sam imao prilike susresti se s predstavnicima Slovačke i Njemačke državne samouprave. To je naravno jer na području naše biskupije njihovi su vjernici zastupljeni u najvećem broju. Prije je u Budimpešti godinama djelovao i hrvatski dušobrižnik, a ako Hrvatska crkva ponovno može osigurati svećenika, rado ga očekujemo.

Važno je, međutim, znati da zakonski okviri države i crkve, kod pojedinih zemalja u regiji regulirani su različito. Za pastozaciju ili kulturnu djelatnost dana država koliko izdvaja iz svojega proračuna, to određuje zakon dotične države. Neke mogućnosti u Mađarskoj ipak postoje, pretpostavljam i u Hrvatskoj. Jedna od tih je i to da biskupsko vijeće dane države u podizanju zgrade ili dnevnim pastoralnim zadacima potpomaže svoju manjinsku i vjersku zajednicu izvan granica.

Kakvi su odnosi između dvije biskupske konferencije?

– Članovi stalnog Vijeća mađarske i hrvatske biskupske konferencije godinama se uzajamno posjećuju. Mađarski su biskupi boravili u Zagrebu, a hrvatski u Budimpešti. Tako nam je lani bio gost kardinal Josip Bozanić. Tijekom tih susreta pruža nam se prigoda za razgovor o predstojećim zajedničkim zadacima i pitanjima Crkve. Naravno, ima podosta i takvih pitanja koja se ne vežu za pastozaciju pripadnika manjina, nego su bitni od prosvjete do dušobrižništva. Ima i takvih koja se odnose na duhovni život pripadnika manjina. O toj temi razgovaramo uvijek s velikim razumijevanjem. Po mojem iskustvu velika je želja s obje strane da se na aktualna manjinska vjerska pitanja rješenja pronađu zajednički. Ako se, međutim, konkretan problem javlja u danoj biskupiji, za rješavanje tih problema nadležan je tamošnji biskup. Po mojem saznanju svugdje su otvoreni za rješavanje takve problematike. Naravno, mi svoju službu obavljamo za najbrojnije članove mjesne zajednice, pri čemu također treba uzeti u obzir jezik, kulturu i samobitnost dane manjinske zajednice.

Kada će se biskupska konferencija ponovno sastati?

Točan nadnevak zasjedanja Međubiskupske konferencije za ovu godinu još mi nije poznat, ali zasigurno znam da sredinom ljeta se održava regionalni susret, i to za crkvene i državne predstavnike onih osam zemalja koje su sudjelovale u Mariazellu na hodočašću naroda. Među njima je i tada bilo izaslanstvo Hrvatske te Bosne i Hercegovine, koje s posebnom radošću očekujemo ove godine u Budimpešti.

– A. P. –

IZBORNI KUTAK (2)

Izbori za mjesne manjinske samouprave

Kako smo već napisali, izbori za mjesne manjinske samouprave (u selima, gradovima i budimpeštanskim okruzima) raspisuju se samo ako na posebnome biračkom popisu (imeniku) do zakonom određenog roka ima barem 30 osoba. Molbenice za prijam na izborni popis mogu se osobno ili pismeno dostaviti na određeno mjesto, a zakon ne brani da ih bilo tko od birača i više skupi te dostavi. Na manjinskim izborima mogu birati i biti birani samo oni manjinski birači koji su na spomenutom popisu, koji pripadaju zakonom određenoj nacionalnoj ili etničkoj manjini, prihvaćaju izjašnjanje o pripadnosti danoj manjini, mađarski su državljani i imaju pravo glasa na izborima za mjesne samouprave i načelnike. Manjinski birači svoje pravo glasa mogu ostvariti po svojoj odluci u mjestu stalnoga boravka, a pravo na izbor po svojoj odluci u bilo kojem naselju. Kako je već naglašeno, izbori za manjinske samouprave održavaju se svake četiri godine na dan izbora za mjesne samouprave i načelnike, ali odvojeno, s posebnim odborom za prebrojavanje glasova, u jednom izbornom okrugu. Nema mogućnosti za međuvremene izbore.

Za razliku od prijašnjih, zakon više ne razlikuje posredno i neposredno utemeljene manjinske samouprave. One se mogu birati samo neposredno, a neovisno o veličini naselja sve mjesne manjinske manjinske samouprave imaju pet zastupnika. Jednako tako zakonom se ne omogućuje kandidiranje nezavisnih kandidata, kako je to bilo do sada, kandidate mogu postavljati samo manjinske udruge. Za ovogodišnje izbore kandidate mogu postavljati manjinske udruge utemeljene do 25. studenoga prošle godine (stupanjem na snagu izmijenjenog zakona, a ubuduće to će pravo imati samo udruge koje su registrirane najmanje tri godine). Više manjinskih udruga mogu zajednički postavljati kandidate. Izbori će se održati samo onda ako ima najmanje pet kandidata, a birači mogu glasovati za najviše pet kandidata. Izbori su neuspjeli ako manje od pet kandidata dobije važeći glas. Za zastupnika su izabrani oni zastupnici koji su dobili najviše glasova. Dobiju li isti broj glasova, ždrijebom se odlučuje kome će mandat pripasti. Kandidat bez važećega glasa ne može biti zastupnikom. Ako se nekomе ukine mandat, zastupnikom postaje sljedeći po redosljedu. Ako takvoga nema, mandat ostaje nepopunjen. S manje od tri zastupnika manjinska samouprava se ukida.

S. Balatinac

Intervju

Iskreno, među nama

Razgovor s Marijom Vargović, predsjednicom HMS-a u Kaniži

Hrvatska manjinska samouprava u Kaniži osnovana je 1998. g. zahvaljujući Mariji Vargović, koja se sjetila da i u gradu živi podosta Hrvata. Prvi je mandat bio neka vrsta uhdovanja, proba hoće li samouprava uspjeti organizirati Hrvate, okupiti ih i zainteresirati za razne hrvatske programe, te da oni sami osjećaju potrebu za hrvatskim sadržajima. U 2006. godini izbori ponovno postaju aktualni, nanovo se moraju osnovati samouprave, naravno, sada već prema novome manjinskom i izbornom zakonu. O iskustvima i problemima djelovanja jedne manjinske samouprave te dostignućima porazgovarala sam s gđom Vargović.

Razgovor vodila: Bernadeta Blažetin

Vratimo se na početak, naime, to je najteže razdoblje u takvom gradu gdje zapravo nije ni bilo nikakvih tradicija organiziranosti Hrvata. Manjine u Pomurju bile su usredotočene većinom u selima, tamo se čuvao jezik, običaji i tradicije. Kako ti je došla zamisao da se u tome gradu osnuje manjinska samouprava?

– Poput mnogih mladih obitelji, i moja se preselila u Kanižu, 1991. g. zbog muževa posla. Tada još nisam osjećala da mi štogod nedostaje iz života jer sam radila kao učiteljica u pomurskim naseljima, a u Pustari od prvih manjinskih izbora vodila sam hrvatsku samoupravu. Nakon rođenja moga trećega djeteta veza s hrvatskim naseljima odnosno s mojim korijenima prekinuta je, i tada sam se upitala: zašto se ne bi moglo ostvariti i u gradu ono što mi nedostaje. Zнала sam da ima mnogo hrvatskih obitelji doseljenih u Kanižu, i mislila sam da i one tako osjećaju. Nije bilo lako iako sam imala neka iskustva. Tu svoju zamisao priopćila sam pokojnom učitelju Stipanu Blažetinu, koji se vrlo obradovao i obećao svekoliku pomoć.

Kako su te primili Hrvati kada si im se približila sa svojom zamisli?

– Zнала sam da ću se trebati potruditi i da su potrebne organizacijske pripreme. Izbori su bili u jesen 1998. g., a mi smo ljude počeli okupljati već početkom ljeta. Kažem *mi* jer uz mene je bilo nekoliko ljudi koji su mi pomagali. Svatko je imao znanje, a oni druge, i tako se ta vijest širila. Više sam puta dala oglas u gradske i županijske novine. Imala sam koncepciju da se uključe iz svakoga hrvatskog sela, pa ćemo tako biti „šaroliki”. Odmah su na početku uslijedila i razočaranja. Bilo je takvih obitelji koje su sve odbile, nisu željele potvrditi svoje hrvatsko podrijetlo. Iznenadila sam se i tada kada sam znala za osobu da je upravo zbog znanja hrvatskoga jezika primljena na posao, čak je pohađala i našu gimnaziju, pa se odrekla hrvatstva. Ipak, na prvi sastanak okupilo se mnogo ljudi.

Je li bilo teško organizirati izbore?

– Kada se vidjelo da ima potrebe za orga-

nizacijom, da ljudi to žele, onda sam potražila bilježnika da mi pruži pomoć glede Manjinskog i Izbornog zakona. Nakon toga organizirali smo više foruma u manjim skupinama, jer su ljudi otvoreniji kad ih je manje. Zatim sam potražila gradonačelnika i iznijela svoju nakanu u svezi s manjinskom samoupravom. On se tomu obradovao, ali tada još ništa nije mogao obećati. Da smo kasnije dobili ured, gdje radi i konzulat, bila je puka slučajnost, no zahvaljujući gradskom vijeću i danas se nalazimo tamo, u ugodnim okolnostima u Rozgonyijevoj ulici.

Prvi je korak učinjen kada je osnovana samouprava, ali je njezino djelovanje trebalo popuniti i sadržajem.

– Na početku računati sam mogla prije svega na pedagoge, oni su imali ipak neka iskustva, dali svoje ideje. Cilj nam je bio čuvanje manjinskih tradicija, običaja, a u prvom redu okupiti ljude. Prvo smo organizirali bal, gdje su se mnogi sreli sa svojim prijateljima iz đlačkog doba. Nisam smjela prestrašiti ljude s nekim hrvatskim predavanjima ili s čistim hrvatskim programom, jer na žalost mnogima je znanje hrvatskoga jezika izbljედjelo. Neki su čak i rekli: bude li sve na hrvatskom, nećemo doći. Hrvatski jezik u naše sadržaje uveli smo postupno. Najlakše je bilo s pjesmom. Mnogi su se sjećali naših lijepih kajkavskih pjesama, pa se učlanili u zbor. Članstvo još i danas raste i velika je sreća kada nam se javljaju nove osobe, i to je vrlo dobro da od učlanjenih još nas nitko nije ostavio. Malo kasnije smo započeli tečaj hrvatskog jezika, priredili prisjećanje na stare običaje, osnovali svoj Hrvatski dan, u crkvi uveli mise na hrvatskom jeziku, osnovali malu knjižnicu, uspjeli pokrenuti hrvatsku skupinu u jednome dječjem vrtiću. Na žalost mladež nismo uspjeli jače uključiti iako smo to u više navrata pokušavali, malo ih je, a mnogi od njih studiraju ili su srednjoškolci u raznim mjestima.

Postupno se sve staložilo i vidljiva je bila nazočnost manjinske samouprave i na nekim gradskim priredbama.

Marija Vargović

– Da prvo smo programe organizirali samo za sebe, a zatim sam smatrala važnim da se otvorimo prema gradu, odnosno većinskome narodu. Pregledavala sam gradske kulturne programe u koje smo se mogli uključiti, sklopili smo čak i ugovor o suradnji s gradskim središtem za prosvjetu i kulturu, uključili se u manifestacije Kaniških dana. Posljednjih smo godina već nastupali na priredbama na visokoj razini.

Manjinska je samouprava pomagala i pri uspostavljanju veza između Kaniže i Čakovca.

– Dakako. Nakon što smo se pomalo sabrali i već imali što pokazati, donekle se usavršili u jeziku, svakako smo smatrali važnim uspostaviti dodire sa sunarodnjacima iz matične domovine. To je bilo korisno za nas i zbog vježbanja jezika, zbog upoznavanja novih trendova u Hrvatskoj ili zbog bilo kakvih informacija. Prvo smo pokušali na polju školstva povezivati ustanove, stoga smo organizirali susret ravnatelja srednjih i osnovnih škola obiju gradova. Od tada neke ustanove i sada surađuju. Pozivali smo kulturne skupine na naše programe, organizirali smo čak i susret poduzetnika s obje strane Mure.

Na proteklim izborima ti si dospjela i u gradsku samoupravu. Je li to puno značilo za manjinsku samoupravu? Suradnja je postala čvršćom?

– Svakako. Mi smo iz toga mnogo profitirali. Još dok nisam bila vijećnica u gradskoj samoupravi, i tada su pitali za naše mišljenje, pokušali nas uključiti u programe, ali ovo je sasvim drugo. Čovjek izravno dobiva informacije, a i oni mogu stalno pratiti rad naše organizacije, ali što je vrlo važno, treba paziti na to da ne podlegnemo nikakvoj politici, odnosno strankama. Trebamo imati pred očima svoje manjinske interese, neovisno o

bilo kojoj stranci. Treba s većinskim narodom pronaći sporazum, činiti ono što je od obostrane koristi. Bilo bi dobro kada bi naši ljudi dospjeli na razna odgovorna mjesta, gdje se rješavaju mnoga pitanja, jer s njihovom nazočnošću uvijek dođu na vidjelo i manjinski interesi, jedino ako baš ta osoba ne zataji svoje podrijetlo (ima i takvih).

Koliko znam, ti si zamišljala okupljanje Hrvata i iz naših sela, pa nekim priredbama dati regionalni značaj.

– To je delikatno pitanje. Kanila sam to uraditi jer s udruženjem lakše je sve postići, ljudi su društveni i vole se sretati, pa i nekada su naši ljudi odlazili jedni drugima. Kada sam pokušala organizirati programe, slala pozivnice u naselja, gotovo nitko nije došao. Dobila sam i „kaj hoćete vi disidanti Hrvati“, no to se desilo samo jedanput, ali sam i to stavila na stranu, pa opet pokušavam. Prije su i iz sela dolazili vjernici na hrvatske mise, sada je i to oslabjelo, no na razne kulturne smotre ipak uspijem okupiti neke skupine. Mislim, ako želimo opstati još neko vrijeme, moramo se držati jedan uz drugog i pomoći jedan drugom.

Dužnost predsjednice manjinske samouprave zapravo obnašaš profesionalno. Zacijelo su neki rekli da je tako lako raditi. To je tvoj posao. Što misliš, je li bi to bilo rješenje da samouprave budu aktivnije?

– Neki su mi prebacivali da je meni lako jer sam plaćena, no možda bi mogla i nešto drugo raditi što je bolje plaćeno, ali ja to volim. Uvijek sam se najbolje osjećala među svojim, Hrvatima, i željela za njih raditi. Ovo što je naša samouprava postigla, nije samo moja zasluga, to je rad ekipe i mnogo pomoći iz Hrvatske. Morala bih nabrojiti mnoge koji su nam pomogli. Što više uspjeha imamo, sve više osjećam da moj posao ima smisla. Da sam plaćena? Možda mnogi ne znaju da sve moram raditi samostalno, od administracije do natječaja, organiziranja priredaba, nastupa, od nabave raznoraznih stvari, bez ikakve institucionalne pozadine. U selima je to drugačije organizirano, to se rješava unutar mjesne samouprave pomoću škole, doma kulture itd. Ovdje toga nema, mogla bih reći da sam sama odgovorna za sve to.

Voliš to raditi i sve daješ od srca, no moje je mišljenje da u hrvatstvu moramo dati primjer i sa svojim životom, svojom obitelji.

– To je nešto složenije pitanje. Muž mi je Hrvat na kojeg sam vrlo ponosna. Unatoč tomu što mu je na početku mog posla kod samouprave bilo teško jer sam mu često prepuštala brigu i zadaće oko kuće i obitelji, pa se s razlogom mogao zbog toga ljutiti, on se također uključio u naše programe, u zbor, i mnogo mi pomaže. Budući da smo se doselili u grad, gdje djeca nisu imala mogućnosti učiti naš jezik, hrvatski malo znaju. Sretna sam što mi je najstarija kći odlučila da će ga naučiti i pohađa privatne sate, jer „naravno“, od mame

ga neće prihvatiti. Sin je pohađao vrtić gdje je bila hrvatska skupina, no to je nedovoljno. On voli biti na našim programima i često nam pomaže, pa mislim da ćemo i njegovo učenje hrvatskoga nekako riješiti, sada uči samo u okviru kružoka u osnovnoj školi. Mlada kći se otrgla od obitelji, uči medicinu u Pečuhu i sada je zaokupljena učenjem, ali se nadam da će joj privrženost prema hrvatskom jeziku i Hrvatima zauvijek ostati. Na žalost okolnosti često utječu na nas, no čovjek se ipak voli vratiti svojim korijenima. Baš je ovih dana samouprava imala javno saslušanje; javila nam se neka osoba i rekla nam: Znae, ja već godinama tražim svoje korijene u Kaniži, i mislim da ću ih naći među vama“, ona je postala član našega zbora. Takvi trenuci čovjeku daju snagu za daljnji rad.

Približavaju se izbori, već po novim zakonima. Što misliš, hoće li biti teže osnovati manjinske samouprave?

– Koliko sam saznala na forumu što ga je organizirao HDS, mislim da se stvari u biti ne mijenjaju, jedino će iziskivati veću organiziranost od nas i više administrativnih poslova kod registracije. Optimist sam, mislim da će se ljudi registrirati i birati svoje zastupnike, samo ih moramo navrijeme informirati, i to osobno, jer od osobnih veza nema boljeg načina. Glede informiranja još ima što učiniti, meni je vrlo žao što se neki naši pomurski zastupnici ne kreću dovoljno među Hrvatima, među onima koga zapravo zastupaju, čast izuzecima. Ja ih uvijek pozovem na naše priredbe, ljudi ih očekuju, žele ih vidjeti, ali na žalost rijetko kada se pojavljuju. Na tome treba mijenjati, jer nazočnost među ljudima znači jako mnogo.

Hoćeš li na predstojećim izborima ponovno krenuti?

– Najvažnije je da Hrvati u Kaniži imaju svojega voditelja kojeg oni hoće, jer raditi se može samo ako je sloga, ako je na čelu osoba kojoj vjeruju i kojom su zadovoljni. Ako će oni mene htjeti pa izabrati, onda ću kandidaturu prihvatiti.

Hvala na razgovoru. Želim ti još puno lijepih trenutaka u radu i privatnom životu!

Dječja plesačnica u Udvaru

Udvarska Hrvatska manjinska samouprava 4. veljače 2006. godine s početkom u 16 sati u mjesnom domu kulture priredila je plesačnicu za djecu i mladež. Organizatori rado čekaju ne samo djecu iz Udvara nego i iz susjednih naselja. Mogu se pridružiti svi koji žele naučiti osnove hrvatskog folklor.

Budući da članovi Samouprave plesačnicu žele priređivati redovito svakoga mjeseca, zainteresirana djeca imat će priliku svaki put naučiti nove plesove, pjesme i običaje, a time će im se približiti i jezik njihovih predaka te opća hrvatska kultura. Ulaz je besplatan.

Renata Božanović

NARDA – Kako smo doznali na sambotelskom hrvatskom balu, glavni organizatori bala iz dotičnoga naselja nisu se pripremali samo na zabavu, nego su se prvenstveno žene i nadjelale. Pod peljanjem š(i)valje Marije Milišić, same su sašile 19 ženskih narodnih pratežov po nardarskom originalu iz 19. stoljeća. Stara nošnja u kojoj su jačile žene prlje i ka je pobrana u selu, u crnoj farbi s bijelim rupci, toliko se je jur razasla, bila je pohasnovana da je bilo potribno čim prlje nešto izmisliti. Zato je dobrodošla i materijalna potpora Hrvatske državne samouprave ter i mjesne samouprave. Tako su Nardarke prvi put mogle pokazati prekrasnu narodnu pratež, prilikom ove regionalne priredbe. Na nove halje, leketire, pančure su člani gizzdavi i zato jer ova pratež u cjelini pohvali ručnu šikanost nardarskih žen. Stalnu muzičku pratnju pjevači imaju od Zoltana Pezenhofera ki jur od osnivanja grupe (1986.) sprohadja korusu na harmanija. Ta instrument je jur zaslužio svoju mirovinu, a zopet se je postavilo pitanje iz česa će kupiti novu harmoniku. Nardarcem je i u tom pomagao predsjednik HDS-a dr. Mijo Karagić sa znatnom svotom, a i nardarski načelnik dr. Šandor Horvat (ki je i sam aktivni kotrig zbora) se je otpovidao svojega seoskoga honorara i ovako sambotelski nastup je mogao dostojno sprohadjati i muzičar, naravno na novom glazbalu. Korusu se trenutčno pripremlja na medjunarodni susret jačarnih zborov koji će se održati krajem junija u ugarskom naselju Egyhá-zashetyeu.

BIZONJA – Bizonjsko hrvatsko društvo na protuliće (morebit na Hrvatske dane) planira vandati CD-ploču jačarknoga zbora „Jorgovan“, u pratnji domaćih tamburašev. Na prvoy cedejki bit će snimljene crikvne, a i poznate bizonjske jačke. Kako smo o tom jur i prlje pisali, bizonjski pjevači pod dirigiranjem Géze Salczera su lani na državnoj kvalifikaciji dobili odličnu ocjenu za svoju produkciju.

GORNJI ČETAR – Prilikom službenih posjetov čudaputi se narodu takove privatne veze, ili po osobni ideja se otvaraju nove mogućnosti ke prez sumlje obojačuju društveni, politički i kulturni žitak ovde živećih narodnih grup. Tako se je dogodilo i četarskoj osnovnoj školi ka je jur ljeta dugo iskala partnersku školu u Hrvatskoj. Kako izgleda vrijeda će im se spuniti ta volja i u aprilu dobit će drage goste iz naselja Kupljenov-Luke. Prethodna povidajka govori o tom da su Šičani odnesli sa sobom u Kupljenski Hruševac i ravnateljicu četarske škole Magdu Horvat-Nemet, i kada je ona rekla njevu zdavnu želju, domaćini su se toliko obradovali da su ju veljek povezali s tamošnjom direktoricom škole, ka je gostovala i na sambotelskom hrvatskom balu. Po riči peljačice četarske ustanove, u aprilu na jednodnevni boravak će doputovati u južno Gradišće 20 dice iz nižih razredov, u pratnji pedagogov iz Hrvatske. U programu zasada stoji skupna učnja gradišćanskih jačak i igar ter izlet za upoznavanje sela i okolice. Kasnije namjeravaju ove posjete proširiti na večdnevno gostovanje da bi četarska dica bliže zašla hrvatskoj sredini, a učenici iz stare domovine bi mogli iz prve ruke upoznati karakterističnosti ovoga područja.

MLINARCI – Već po tradiciji, 25. siječnja održano je regionalno natjecanje za učenike hrvatskih škola u kazivanju stihova i proze na mađarskom jeziku. Natjecanje se priređuje naizmjenično u ustanovama. Ovaj put je domaćin bila mlinaračka osnovna škola. Natjecalo se po kategorijama. U kategoriji 1-2. razreda najuspješnije su bile *Dalma Morvai* i *Dora Makar*, u kategoriji za 3-4. razred *Evelin Tot* i *Šara Novak*, u kategoriji 5-6. razreda *Anamarija Sanić* i *Barbara Kónig*, a u kategoriji za 7-8. razred *Kitti Jakopanec* i *Dorothea Kanižai*.

Generalna sjednica DGMU-a na Undi

Novo predsjedništvo, obećavajući programi

Društvo gradišćanskohrvatske mladine u Ugarskoj je 27. januara, petak, i službeno zaprlo takorekuć prvo razdoblje svojega funkcioniranja. Undanski kulturni dom su toga dana napunili predstavnici gradišćanske mladine iz Koljnofa, Gornjega Četara, Narde, Bizonje, Plajgora, Hrvatskoga Židana, Unde, Petrovoga Sela i Prisike. Ingrid Klemenšić, donedavna predsjednica ove organizacije, ukratko je ocrtała minulo 12-ljetno djelovanje ter je zahvalila najbližnjim pomoćnikom za potporu. Pod drugim dnevnim redom generalne sjednice skupa je pogledan modificirani statut, kojega je detaljno prikazala Marija Pilšić, predsjednica Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj, ka je ljeta dugo kao „kuma” i podupirala „malo društvo”. Po nje riči, sadašnji statut je bilo potribno korigirati po današnji norma, propisi i uvjeti da to iz svakoga zakonskoga gledišća odgovara. Novi, nadopunjeni statut su poslanički jednoglasno primili. Potom je došlo do izbora predsjedništva, koji je bio, naravno, najvažniji dio toga skupa. Kotrīgi predsjedništva su izabrani otvorenim glasovanjem, a člani nadzornog odbora, zbog velikoga broja kandidatov, tajnim glasovanjem. Po tom za predsjednika Društva je jednoglasno izabran Petrovišćan Rajmund Filipović (ki zavolj familijarnih uzrokov nije mogao biti nazoći, ali pismenu izjavu je poslao da prima kandidaturu, a u slučaju izbora zet će se i za funkciju), potpredsjednik Društva je nastao Petar Mogyorósi iz Koljnofa, a tajnica Orsolja Ambruš iz Bizonje. Člani nadzornoga odbora su Inga Klemenšić (Koljnof), Petar Horvat (Hrvatski Židan) i Kristijan Čenar (Prisika). Dokle je novo predsjedništvo s dari i riči izreklo zahvalu bivšoj predsjednici, Marija Pilšić je

takaj zaželjila izabranomu tijelu izdržljivost, plodnost, strpljenje i uspjehe u djelovanju ter je izjavila da DGHU i nadalje ima zaufanje u svojoj mladini i u nje vrhovnoj organizaciji. Petar Mogyorósi je potom imenovao te važne točke u društvenom programu ke su već konkretne, no ne toliko po terminu, nego u glava. Činjenica je da je ljetos na redu u organiziranju velikoga omladinskoga susreta, tabora RE-NATe Narda, a Dan budjenja (po staroj formi) je predvidjen u Kemlji. Novi potpredsjednik je govorio i o tom da će sastaviti homepage na internetu, iznajt će nove slogene za priredbe, postaviti će u novo ruho, novi design cijelo društveno djelovanje. Po ideji Mikloša Kohuta, Društvo namjerava pokrenuti akciju na jezičnom polju pod geslom „Govorimo hrvatski!” (nešto slično je imao u prošlosti u gradišćanski seli u Austriji i Hrvatski akademski klub), a kao vanjski član Društvo i nadalje kani sudjelovati na seminari Mladine europskih narodnih grup (MEN/JEV). Na kraju sjednice došlo je do ganutljivoga spominjanja. Lani je preminula Nikoleta Kircknopf, aktivistica Društva, zvanaredna plesačica prisikčoga Zviranjka i jedna od glavnih organizatorov na lanjskoljetonjem omladinskom taboru. O njoj je govorio oput predstavljeni film, serija slik. U svezi s tim je rečeno da na nje spominak, na nje rođendan, 13. majuša, DGMU zajedno sa Zviranjkom priređuje folklorno otpodne u Prisiki. Tim je završena generalna sjednica Društva, a predsjedništvo nazvišćuje člane, zainteresirane mlade ljude da je odsad organizacija dostupna i na internetu ter čeka slike, primjedbe na email-adresu: dgmugmhf@gmail.com.

-Tiho-

Rajmund Filipović sa svojim tamburašima

Vesna Velin, dobitnica manjinskog odličja za mladež

Na prijedlog KUD-a „Tanac“, Vesna Velin dobitnica je proslugodišnjega Manjinskog odličja za mladež. Jedina ona između mladih Hrvata u Mađarskoj (predloženo je četiri imena; Predsjedništvo HDS-a glasovanjem je odlučilo redosljed –prva je bila Vesna Velin).

U prijedlogu za nagradu predlaže KUD „Tanac“ između ostalog kaže: Vesna Velin već je 14 godina, od 1991., članica Društva. S velikim oduševljenjem sudjeluje u svim aktivnostima Društva, te svojim radom i energijom začuduje i izaziva divljenje tim više što sve to radi uz posao učiteljice u Hrvatskoj školi Miroslava Križe. Znamo da do dugo u noć obavlja mnogobrojne poslove jer se dragovoljno prima mnogih zadataka, te da i rodnoj kući u Santovo zbog velikoga broja obveza može putovati samo rijetko. Najvažniji je zadatak našega Društva djelatnost koja se očituje u radu Folklornog ansambla „Tanac“. Jedan je to od prvih folklornih ansambala u Mađarskoj koji se od 1994. godine ubraja među pet najboljih folklornih ansambala i nosi naslov izvrsnog ansambla. Oni koji plešu u našem ansamblu obvezuju se na tjedne probe dva puta po tri sata, ako pak nastupamo, imamo učestale probe uvečer i potkraj tjedna dva puta po pet sati, godišnje 40-50 nastupa s

kojih se kućama vraćamo u ranim jutarnjim satima zbog udaljenosti mjesta gdje nastupamo, poznavanje 20-ak koreografija na zavidnoj razini, plesnih koraka, glazbe, pjesme, poznavanje narodnih nošnji i njihovo održavanje. Svi ovi zadaci obvezuju sve članove ansambla. Vesna je osim toga voditeljica ženskog dijela plesnog ansambla i garderobijerka koja se brine o 300 narodnih nošnji koje su u našem vlasništvu. U ansamblu nastoji privuknuti njegove članove svakodnevnom korištenju hrvatskog jezika i njegovu gajenju, održava veze s društvima u Republici Hrvatskoj, s 30-ak plesnih društava. Ako treba učiti plesove, bilo gdje i bilo koga u Budimpešti, Zagrebu, u najmanjem selu, dragovoljno se javlja za taj rad. Već 17 godina vodi „Tanacovu“ plesanicu. Već je deset godina jedna od organizatorica međunarodnog festivala „Dobro došli, naši mili gosti!“ koji se održava u Pečuhu i na kojem svake godine sudjeluje preko 30 folklorša iz Srbije i Crne Gore, Hrvatske, Bosne i Hercegovine.

Članica je Ženskoga pjevačkog zbora Augusta Šenoae iz Pečuha i Ženskoga pjevačkog zbora „Semarkuše“ iz Šikloša, te poznatog Trija Tanac. Srest ćemo je na hrvatskim svetim misama, na seoskim proštenjima kako

pjeva u zboru, na misnim slavljinama u Kalači, u čijoj organizaciji i sama sudjeluje, a ostaje joj vremena i za rad s najmlađim plesačima, s djecom iz Udvara koji je rado očekuju i plešu pod njezinom rukom ...

József Szávai
predsjednik KUD-a „Tanac“

Županijsko odlikovanje Djurdjici Benčić-Kuzmić Priznanje za pedagoško, kulturno i političko djelo

Željezna županija čuda drži za šarolikost regije ter za svoje narodne grupe. Sa strane županijskoga peljačtva nije samo priznato njevo djelovanje, nego u njegovanju županije redovno izlazi iz tiska četverojezično glasilo ovde živećih manjin. Prilikom Dana manjin, pred svetki još, u Kermendu peti put su uručena odlikovanja. Župan Péter Markó je predao dotično priznanje slovenskoj, nimškoj i romskoj zaslužnoj peršoni, a ne nazadnje i Hrvatici Djurdjici Benčić-Kuzmić, rodnom iz Narde. Mlada pedagoginja je podučavala od 1987. ljeta u židanskoj osnovnoj školi hrvatski jezik i književnost, i veliku zaslugu je imala u tom da se je oživio kulturni žitak u tom naselju.

Zaposlila se je 1990. ljeta u četarskoj osnovnoj školi. U toj ustanovi mnogo što je učinila za hrvatsku nastavu, njegovala je prijateljske kontakte s hrvatskom školom u Vincjetu, a sudjelovala je i u Comeniusovom programu. Peljala je folklornu sekciju ter je na noge spravila školsko folklorno društvo i

zavježbala je sa svojom dicom i moderne tance, a polag toga je je pripravila i na tradicionalno naticanje u jačenju GRAJAM. Od 1998. ljeta je izabrana za zastupnicu seoske, a ujedno i Hrvatske manjinske samouprave u Nardi, a sve do kraja 2004. ljeta je obnašala i dužnost donačelnice u svojem rodnom selu. Mnogo ljet je bila zastupnica Gradišća na zemaljski forumi, dopredsjednica Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj ter jedna od glavnih organizatorov seoskih priredab kot i hrvatskih sastankov u cijeloj regiji. Nije samo plesala u nardarskom folklornom ansamblu, nego je bila kotrig i mišanoga jačkarnoga zbora u Nardi, a sada s mužem skupa su člani mjenovskoga crikvenoga korusa.

Predlani se je udala za Hrvata u Austriju, i sada odgaja svojega prvorođenoga sina. Slavljenici, ku našalost sve manje vidimo u Gradišću, i ovput najtoplije čestitamo i željimo joj sve najbolje u budućnosti.

-Tiho-

Majka Katarina

*Neka milost bude zamka (Leopoldovi savjetnici) /
Dok god je Zrinski, živ car nije siguran (Vaclav Lobkowicz)*

U organizaciji Hrvatskoga kluba Augusta Šenoe 1. veljače održana je književna tribina na kojoj je predstavljen Triptih Zriniana, autora Zvonimira Bartolića, a bilo je i riječi o 380. obljetnici rođenja Ane Katarine Zrinski i obitelji Zrinskih. Ponajbolji poznavatelj Zrinskih i zaljubljenik povijesti te velike hrvatske obitelji Zvonimir Bartolić, uz predstavljanje jedne od sto najljepših knjiga Frankfurtskog sajma knjiga 2005. godine, održao je neponovljiv sat povijesti. Voditelj tribine Stjepan Blažetin uz predsjednika Matice hrvatske Čakovec Zvonimira Bartolića pozdravio je i tajnika Matice hrvatske Čakovec i jednog uz dr. Bartolića urednika Zriniane Tomu Blažeka.

Triptih Zriniana čine pretisak izvornika Putnog tovaruša Katarine Zrinski, prijepis Putnog tovaruša i Majka Katarina, monografija o Katarini Zrinski. Nakladnik je Triptiha Matica hrvatska Čakovec, Zrinski d.d. Čakovec te Nacionalna i sveučilišna knjižnica Zagreb. Triptih Zriniana tiskan je u tiskari Zrinski, a tok i korice izradila je Dijana Marcuiš. Knjiga je tiskana na finome biblijskom papiru, dvobojno u formatu kao i izvornik 6,5x10,5 cm, ukoričene u eko-kožu sa zlatotiskom i grbom Zrinskih i Frankopana umetnuta u prekrasan tok. Po svom obliku i izgledu te kvaliteti Triptih Zriniana spada u najljepša tiskana djela u Hrvatskoj u 2005. godini te je vrhunac tiskarskog umijeća u Hrvatskoj. Djelo je priređeno i tiskano za 380. obljetnicu rođenja i 330. obljetnicu smrti Ane Katarine Frankopan Zrinski. Autor Zvonimir Bartolić želio je skrenuti pozornost javnosti na nezaobilazno značenje ove velike žene, patnice i mučenice, najveće književnice starije hrvatske književnosti, hrvatske banice i žene koja se bavila i hrvatskom diplomacijom. Ona je 1661. godine u Mlecima objavila osebujan molitvenik Putni tovaruš, jedno od najznačajnijih djela ne samo hrvatske

molitveničke literature nego i hrvatske barokne književnosti u cjelini. Molitvenik je namijenila ne samo visokim staležima već i širokim slojevima puka te je kao takav, unatoč žigosanog imena Zrinskih, nakon smrti Katarine Zrinski još dva puta tiskan, i to 1687. i 1715. godine u Ljubljani. „Tovaruš” je drug, prijatelj, molitvenik koji služi za razgovor s Bogom, pisan je kajkavskom narječju ozaljskoga kruga, što je bio jezik Zrinskih-Frankopana koji, da mu je povijest bila naklonjena, danas bi bio hrvatski književni jezik. Dio je Triptiha i knjiga Majka Katarina, biografski i književno-povijesni kolaž o Ani Katarini Zrinski koja se borila u tamnici s majčinskom ljubavlju za sudbinu svoju i najmlađe kćeri Zore Veronike ... Zvonimir Bartolić dao je objašnjenja i rječnik na kraju Putnoga tovaruša da pomognu čitatelju u čitanju izvornika, a svojim prijepisom Putnoga tovaruša olakšao je njegovu dostupnost svima pa i hrvatskoj mladeži, dok je knjigom Majka Katarina dočarao povijest obitelji Zrinskih, Putnoga tovaruša i sudbinu književnice Ane Katarine Frankopan Zrinski.

Godine 1996. u Čakovcu je priređen simpozij u prigodi 325. obljetnice Zrinsko-frankopanske urote, gdje je Bartolić referirao o Putnom tovarušu, molitveniku Katarine Zrinski. To je bio početak Zriniane. Katarina Zrinski se rodila 1625. godine u Ozlju, bila je kći Vuka Frankopana, brat joj je bio Fran Krsto Frankopan. Godine 1641. udala se za Petra Zrinskog. Velik dio života provode u Ozlju, ali smrću Nikole Zrinskog obitelj Petra Zrinskog dolazi u Čakovec i tamo stoluju. Imala je četvero djece: Jelenu, Petronilu, Ivana i Auroru. Katarina Zrinski od samih početaka bila je uključena u pobunu Zrinskih i Frankopana. Pobuna nije uspjela. Bečki je dvor želio uništiti jednog od svojih najvećih gospodarskih, vojnih i političkih protivnika, Zrinske. Željeli su ih uništiti i domoći se njihova bogatstva. Tako su i učinili. Zatvorena Katarina Zrinski umrla je 1673. godine. Danas ne znamo kako je ona fizički izgledala, ali je njezin lik dočarao i spomenik mu postavio upravo Zvonimir Bartolić, spomenik dostojan njezine uloge u povijesti hrvatskoga naroda. Bili smo svjedoci toga te sudionici književne večeri i neobičnog sata povijesti u Hrvatskome klubu Augusta Šenoe.

Trenutak za pjesmu

Jure Kaštelan
(1919. – 1990.)

Svijetliš u tmni, sanuješ pod štitom
sva od straha, sva od dobrote.
U gori rasteš, bubriš u zori,
oplođuješ se kroz živote.

Neranjiva si, sva si od sna,
Sva si od krvi, sva od mesa,
raskrili se, natkrili, krili
nad lešinare, nad nebesa.

Iz povijesti hrvatskog tiska
u Mađarskoj

Crvena zastava

Poziv učiteljima te jedna iskrivljena pjesma Miroslava Krleže

Novine Crvena zastava (7. lipnja 1919., br. 11), list jugoslavenskih internacionalista u Budimpešti, donosi:

Jugoslavenskim učiteljima!

Pozivamo sve jugoslavenske učitelje, koji su bez zanimanja, da se u roku od 14 dana pojave. Svakome se pruža mogućnost, da dobije namještenje u našim školama, u kojima će poučavati djecu jugoslavenskim jezikom.

Mislimo, da naš poziv neće promašiti svrhu. U interesu je svakoga savjesnog čovjeka, da naša djeca nauče čitati i pisati.

Naši učitelji biće potpuno izjednačeni u nagradi i pravima s mađarskim drugovima.

Sovjetska Vlast digla je učiteljski stališ na prvorazredni stepen. Plaća je oko 2.000 a i preko 2.000 kruna.

Javite se drugovi učitelji!

*Odbor jugoslavenske
revolucionarno-socijalističke frakcije*

Budući da je dvotjednik Crvena zastava tiskan naizmjenično na hrvatskom, odnosno srpskome, stoga je i pjesma Miroslava Krleža ekavizirana, prosto rečeno i „srbizirana“, naime, taj je broj bio predviđen kao ekavski, odnosno srpski. Stoga, kao kuriozitet – iako je o tome već pisao zaslužni prof. dr. István Póth – mi smo ju ipak izabrali, kao neku grotesku za naše čitatelje.

*Veliki petak 1919
Karlu Libknehtu u spomen!*

*Srpski čovek posmrtni žižak pali,
Karmine tužne pije i razbito peva:
jedna je glava opet ko krvavo seme
pala.*

*Na jarbolu lađe su opet probili admira-
rala,
Al' Ništa!
Sviće.
Internacionala!*

Odabrao:
Đuro Franković

Pismo Katarini Zrinski

Moje drago srce,

Nemoj se žalostiti svrlu ovoga pisma, niti burkati. Polag Božjega dokončenja sutra u deseti ore budu mene glavu sekti, i tulikajše naokupe tvojemu bratcu. Danas smo mi jedan od drugoga srčeno prošćenje uzeli. Zato jenljem ja sada po ovom listu i od tebe jedan vekuvečni valet, tebe proseći, ako sam te u čem zbantural, ali ti se čem zameril (koje ja dobro znam), sprost mi. Budi Bog hvaljen, ja sam k smrti dobro pripravan, niti se plašim. Ja se ufam u Boga vsemogućega, koji me je na ovom svitu

ponizil, da se tulikajše mene hoće smilovati, i ja ga budem molil i prosil (komu sutra dojt ufam se), da se mi na okupu pred njegovem svetem tronušem u vike vekuvečne sastanemo. Veće ništa ne znam ni pisat, niti za sina, niti za druga dokončenja našega siromaštva. Ja sam ove na Božju volju ostavil, ti se ništar ne žalosti, ar je to tak moralo biti. U Novem Mestu, pred zadnjim dnevom mojega življenja, 29. dan aprila meseca, a sedme ore podvečer, leta 1671.

Naj te gospodin Bog s mojom kćerju Auroru Veroniku blagoslovil.

Grof Zrini Petar

Izložba likovnih radova Josipa Diminića Istarski trgovi u Baji

Na dan Velikoga prela, u subotu, 28. siječnja, u Županijskome narodnosnom središtu u Baji predstavljeno je 11 likovnih radova akademskoga slikara i kipara Josipa Diminića iz prijateljskoga grada Labina.

Izložbu je otvorila Liliana Vale, dogradonačelnica grada Labina, zadužena za društvene djelatnosti, koja je ukratko predstavila Diminićevo stvaralaštvo i njegove likovne radove iz grafičke mape „Istarski trgovi – Piazzes Istriane“. Ova grafička mapa nastala je 1995. g., a plod je suradnje trojice značajnih istarskih i hrvatskih stvaratelja galerista: Marina Cettine iz Umaga, autora grafika Josipa Diminića i književnika, autora pjesničkih tumačenja Fulvija Tomizze.

Grafička mapa koja metaforičkim izrazom dočarava istarske trgove tiskana je u radionici vrsnoga milanskog majstora grafike Giorgia Upiglia. Ovom se izložbom nastavlja prijateljska suradnja između gradova Labina i Baje, a Diminićevo je izložba prvi projekt ostvaren na kulturnome planu.

Autor izložbe Josip Diminić tom je prigodom gradu Baji darovao svoju grafičku mapu „Za mir u Hrvatskoj“ (koja je već darovana gradovima Zagrebu, New Yorku i Trstu), uručivši je gradonačelniku Péteru Széllu, koji mu je uzvratio knjigom fotografija bajkoga slikara Károlya Pumpa.

Tekst i slika: S. Balatinac

Zabavno krunjenje kukuruza

Najveselije godišnje doba za seljake oduvijek je bila zima jer se tada radilo najmanje. Na zemlji nije se moglo raditi, a onaj posao što je bio u kući, za njih je bio zabava. Kada još nije bilo televizora, računala, ljudi su se više družili, odlazili jedan drugom u kuću i razgovarali, no usput često se i radilo. Preko zime u mnogim su kućama krunili kukuruz, čehali perje, pleli košare, otirače, podmetače od komušine. Većinom su to radile žene, pa su se članice keresturskoga Ženskog pjevačkog zbora „Ružmarin“ sjetile da 29. siječnja prirede krunjenje kukuruza. Pjevati se može i onda kada ruke rade. Razni ručni alati za djecu su već nepoznati, a tako i sam posao, jer se i u seoskim kućama kruni krunjačom. Članice toga zbora, osim krunjenja kukuruza, sjetile su se ukusnih starih jela od kukuruza pa su pripremile zakusku.

Bilo je kukuruznoga kruha, kukuruzne kaše, zlevanke, pogače, kifala, kolačića, što su djeca radije kušala nego prethodna jela. Čemu služi još kukuruz, kukuruzovina, komušina i kočanj? U tome je pomogla Klara Kos, učiteljica tehnike. To su bile najbolje sirovine za izradu igračka. Jelena Medli, voditeljica pjevačkoga zbora, radovala se mnoštvu djece i obećala im je da će još biti takvih priredaba sve do Uskrsa.

PEČUH – U Hrvatskome klubu Augusta Šenoae 14. veljače održat će se još jedna tribina u nizu predstavljanja zajedničkih hrvatsko-mađarskih povijesnih ličnosti. Povodom 255. obljetnice rođenja Matije Petra Katančića predavanje će održati povjesničar Dinko Šokčević. Tjedan dana poslije, 21. veljače, o djelu i životu Nikole Jurišića, branitelja Kisege, na mađarskom jeziku govorit će ravnatelj Arhiva Baranjske županije Imre Odor i povjesničar Dinko Šokčević, a 20. veljače, također u istome klubu, na književnoj tribini predstaviti će se knjiga „Srebrena kola, zlatan kotač“ autora, koreografa Gorana Kneževića. O njoj će govoriti poznati koreograf i voditelj KUD-a „Ivan Ivančan“ iz Zagreba Andrija Ivančan. Spomenute tribine počinju u 18 sati u Hrvatskome klubu.

PEČUH – U povodu Dana mađarske kulture KUD „Baranja“ iz Pečuha dobio je priznanje za svoju djelatnost na polju kulture od udruge „Baranjski savez za čovjeka“. Priznanje im je uručeno 3. veljače.

U petroviskoj čuvarnici U dvi grupa do protulića 44 dice

Petroviska čuvarnica je zasada drugi dom 40 mališanov, nek ovde umjesto mame i čaće dicu čekaju tri hrvatskogovoreće odgojiteljice: Anuška, Žužika, Gyöngyika i dvi takaj hrvatskogovoreće tetke Marica i Boriška. Po zakonu bi morali gorizeti još jednu pedagoginju, u tom se ufaju i djelatnice ustanove, ali to je pitanje prvenstveno financiranja. Uza to jednoj odgojiteljici do junija vridi djelatni ugovor, ali ona namjerava i dalje ostati ter će se naticati za ovo mjesto. U kuhnji su još zaposlene trime, ovde kuhaju svaki dan za 180 osob, za seosku socijalnu potrebu, za školare, pedagoge ter za čuvarnicu, naravno. Teruška Handler pelja administraciju za hranu, sastavlja i ponudu za jilo tajedan dan prlje. Polag nje riči dica u pondiljak najbolje pojedu objed, a najmilije jilo je tijesto s turovom ter makaroni. U dvi grupa sad se pripravljaju k objedu, ovako imam malo vrimenta da se pominam s peljačicom čuvarnice Anom Šubić-Geošić. Ona je od 1. januara do 15. augustuša ovlašćena u toj funkciji, ali kako je poznato, lani je jur cijelo ljeto bila na bolovanju ondašnja peljačica Ana Milišić-Horvat, jur onda je posle riktala zamjenica. Pokidob smo Pepi odgojiteljici i bivšoj peljačici ustanove zbogomdali krajem ljeta, potrebnno je bilo i službeno imenovati voditeljicu ustanove. Ana Šubić-Geošić poslije šestljetnoga djelovanja u jakovskoj čuvarnici se je zaposlila u domaćoj ustanovi 1987. ljeta. Diplomu je stekla 1998. ljeta na šopronskoj Visokoj školi za odgojiteljice. Sada se pripravlja na jezični ispit iz hrvatskoga jezika. U

velikoj zgradi u dvi grupa teče dvojezični odgoj, ali po riči peljačice jako je malo dice ki se još pominaju po hrvatski. Tajedan dvi ure ima zanimanje logopetkinja s devet mališanov. Po izvješću notarušice sela Marije Dely, stroški za čuvarnicu za jedno ljeto su 35 milijuni i 306 jezero, iz normative nutradojde 11 milijuni i 156 jezero, a iz hrane kih 8,5 milijuni forintov. To zlamenuje da 56% je financirano, ali ostaje znatna svota i na mjesnu samoupravu. Iako mjesna Hrvatska manjinska samouprava zaistinu veliku pažnju obraća na to da čuvarnica bude opskrbljena hrvatskimi pomoćnimi materijali, rječnici, i zato svako ljeto daje neku svotu i za igračke, a i roditeljska zajednica čuda pomaže organiziranjem bala, dobrovoljnimi djeli, i ti dohotki idu na izlete ter za diče priredbe. Silom prilik, i sama ustanova se bavi s posli za malo pinez. Od septembra roditelji, a i dica nosu u čuvarnicu plastične floše, pak te tamo sa specijalnim aparatom stisnu, par forintov i za to djelo dobiju. A uz to ovde se moru kupiti i različite knjige, i iz toga dojde malo što nutra, pak ostane za diče igračke. Za objedom u maloj grupi polag kriskindla, u velikoj grupi za malim igranjem dojdou ure počivanja. Vekša dica imaju još jednu igru ka im pomaže u ravnom hodanju, a zatim po hrvatski citiraju redice igre „Hodi, mačka, spekla se kobasica, gdo je pod pokrovcom?“ još dva-tri put se shranja negdo ter se nosu jur steljice, izmešuju se priča, pak iz stvarnosti se zaljuljaju petroviski mališani u slatke sanje.

-Tiho-

U kuhnji svaki dan kuhaju za 180 peršonov

Marindanski bal u Santovu obilježen oživljavanjem tradicije

Nakon dugo godina ponovno je pravi ugođaj marindanskih veselja, a uz izvornu šokačku nošnju i prigodne pjesme oživljena nekadašnja tradicija.

Potkraj prošloga tjedna nastavljene su uspješne pokladne zabave u Bačkoj, a nakon bunjevačkih prela u Baškutu i Čavolju, te Velikoga prela u Baji, u suorganizaciji santovačke Hrvatske samouprave i Roditeljske zajednice Hrvatske škole, u subotu, 4. veljače, održan je i tradicionalni šokački Marindanski bal u Santovu.

Premda je i prije bilo pokušaja da se oživi nekadašnja tradicija, nakon dugo godina opet je stvoren pravi ugođaj marindanskih veselja, uz izvornu šokačku nošnju i tradicionalne pjesme. Prije svega tome su pridonijele djevojke u izvornoj šokačkoj nošnji pod imenom Santovkinje koje su u pratnji Tanacovih mladih tamburaša Marindanski bal otvorili prigodnim hrvatskim pjesmama. Ponajprije s pjesmom Marin je, majko, lipo ime. Nakon pjesme Vesela je Šokadija, koja je popraćena podvikivanjem starijih Šokica, zaigralo se kolo, okupivši mnoštvo sudionika i gostiju Marindanskog bala. Bilo je lijepo vidjeti i čuti, a na um nam padaju riječi Ivana Petreša koji prije stotinu godinu o Marindanskom balu piše uz ostalo i ovo: „Ko Šokicu kudi, taj barem santovkinje nije vidio kad su u veselju, u kolu, kad zapivaju”. Posljednji put izvorna šokačka nošnja i pjesma obilježile su balove još tamo negdje 50-ih i 60-ih godina. Time je započelo odavno nevideno veselje, a za dobro raspoloženje pobrinuli su se orkestri Tanac iz Pečuha i TS „Kočije” iz Narda, koji je drugi put gostovao u Santovu pod pokroviteljstvom Općine Petrijevci, koji su naizmjence zabav-

ljali okupljene. Svoj doprinos izvanrednom ugođaju dao je i naš suseljanin Stipan Đurić, dramski umjetnik iz Budimpešte, koji je uz prigodnu zdravicu prije večere i kratkim epizodama iz svoga glumačkog stvaralaštva zabavio publiku.

Svojom nazočnosti šokački bal uveličali su generalni konzul RH u Pečuhu Ivan Bandić, predsjednica bačkog ogranka SHM-a Angela Šokac Marković, načelnici dvaju naselja Ivo Zelić i János Rittgasser te predstavnici općine Petrijevci i santovačke Hrvatske samouprave.

Prije bala, u nazočnosti predstavnika dvaju naselja, u mjesnoj hrvatskoj školi obilježena je desetogodišnja suradnja Općine Petrijevci i Hrvatske samouprave. Podsjetimo kako je 3. veljače 1996. u Santovu svečano potpisan ugovor o prijateljskoj suradnji, kojemu je uz vijećnike i čelnike dvaju naselja pribivao i Miroslav Škoro, tadašnji generalni konzul Republike Hrvatske u Pečuhu. Stoga je marindanska zabava započela prisjećanjem na desetu obljetnicu suradnje, a održani su prigodni razgovori o ostvarenim kulturnim, školskim i vjerskim sadržajima, te o budućim planovima. Tako je među ostalima najavljeno skoro gostovanje petrijevačkih rukometaša u Santovu, u subotu, 18. veljače, te uzvratni susret na proljeće, nadalje gostovanje santovačke hrvatske škole u Petrijevcima. Zatim slijede već tradicionalne priredbe Petrijevačke žetvene svečanosti u ljeto ove godine i Hrvatska kulturna večer na jesen u Santovu.

Tekst i slike: S. Balatinac

Raspjevane Santovkinje

BUDIMPEŠTA – Kako nas je obavijestila predsjednica Odbora za odgoj i obrazovanje HDS-a Marija Petrič, sljedeća sjednica Odbora saziva se za 14. veljače s početkom u 10 sati u Uredu HDS-a. Tema su sjednice izmjene i dopune zakona u svezi s izdavanjem narodnosnih udžbenika. Na sastanak su osim članova Odbora pozvani i ravnatelji dvojezičnih hrvatskih škola u Mađarskoj, Edita Horvat Pauković, Ruža Hideg, Gabor Gyórvári, te Joso Ostrogonac, ravnatelj Vancaškoga kulturno-prosvjetnog središta u Baji, Marija Bišković Tišler, ravnateljica serdahelske Hrvatske osnovne i umjetničke škole Katarina Zrinski, i Agnija Sárközi, ravnateljica koljnofske Osnovne škole Mihovila Nakovića.

Uz njih na sastanak su pozvani vodeća glavna savjetnica Narodnosnog i etničkoga prosvjetnoga glavnog odjela Ministarstva prosvjete RM Ana Kerner Gáspár, voditeljica glavnog odjela Narodnosnog i etničkoga prosvjetnoga glavnog odjela Ministarstva prosvjete Ana Simon, hrvatsko-slovenski referent istoga odjela Ladislav Romac, pročelnica Literarnog odjela Nacionalne izdavačke kuće Júlia D. Kovács i urednik hrvatskih udžbenika Živko Mandić, te ravnatelj Nefitnog poduzeća Croatia Čaba Horvath.

BUDIMPEŠTA – Predsjednik Ureda za nacionalne i etničke manjine Antal Heizer održao je redoviti godišnji susret s predsjednicima zemaljskih manjinskih samouprava. Razgovori su vođeni u sjedištu Ureda za nacionalne i etničke manjine u Budimpešti, a razgovaralo se između ostalog i o predstojećim zadaćama, među kojima su manjinski izbori, natječajne mogućnosti, o susretu zakazanom za 11. i 12. ožujka u Baji i pripremama za zasjedanje Ureda na otoku Pagu, koje će biti od 30. ožujka do 2. travnja ove godine.

ZAGREB – Odjel za jezikoslovlje Matice hrvatske u Zagrebu u četvrtak, 2. veljače, priredio je okrugli stol o knjizi Roberta Greenberga: „Jezik i identitet na Balkanu – Raspad srpsko-hrvatskog”. Uvodnu je riječ održao akademik Radoslav Katičić, a okruglom su stolu sudjelovali najpoznatiji hrvatski jezikoslovci: Dalibor Brozović, Stjepan Babić, Marko Samardžija, Ranko Matasović, Josip Silić i drugi.

PETRIBA – Mjesna i hrvatska manjinska samouprava ovoga naselja organizirala je tečaj hrvatskoga jezika za odrasle. Od početka siječnja tečaj pohađa 12 osoba, tjedno dva puta po dva sata. Jezik podučava serdahelski učitelj Ladislav Penzeš.

SUMARTON – Koncem siječnja zasjedalo je predsjedništvo KUD-a Sumarton kako bi započelo pripreme postavljanja na pozornicu „Pomurske svate“. Prema koreografiji na sceni trebat će sudjelovati razne sekcije društva. Kako bi izvedba bila što vjerodostojnija, pozvat će stare žene koje će govoriti o nekadašnjem običaju.

KERESTUR – KOTORIBA – Učenici keresturske osnovne škole 3. veljače boravili su u partnerskoj školi na probi narodnoga plesa i zbora, naime, u okvirima projekta za prekograničnu suradnju pripremaju se sa zajedničkim programom. Po programu istog projekta sakupljaju se i stari hrvatski običaji duž Mure, koji će se objaviti u zajedničkom izdanju na koncu projekta. Keresturska će djeca sudjelovati i na fašničkom pohodu u Kotoribi 19. veljače.

PUSTARA – Roditeljska zajednica dječjeg vrtića 4. veljače održala je fašnički bal čiji će prihod iskoristiti radi organiziranja programa za djecu.

KERESTUR – Dobrovoljno vatrogasno društvo iz toga mjesta održava svoj tradicionalni bal 11. veljače u zgradi dječjeg vrtića, na koji poziva svoje kolege iz Kotoribe.

Sudionici regionalnog natjecanja u Mlinarcima

KAPOŠVAR – U tome se gradu, u organizaciji Hrvatske manjinske samouprave, 4. veljače, s početkom u 19 sati održao Hrvatski bal.

Treći hrvatski bal Umočanov

Penzion Tornácos u Hečki pravi domaćin

Pri časnom stolu: predsjednica DGHU-a Marija Pilšić, predsjednik umočke Hrvatske manjinske samouprave Joško Jurinković sa ženom, i načelnik naselja Attila Horváth s hižnom družicom

U fašenjku u mnogo ki seli je nastala jur tradicija da izvan sela, ali unutar sela u kakovom restoranu održu se hrvatski bali. Tako za najvećimi feštami u Šopronu i Sambotelu, na redu su Umočani, Undanci, Židanci, a i Kemljanci sa svojim zabavami. Med njimi su organizatori umočka Hrvatska manjinska samouprava, HKD „Kajkavci“ i domaćin Penzion Tornácos u Hečki 27. januara, petak, dočekali svoje goste. Pozdravne riči umočkoga načelnika Attila Horvátha i predsjednika Hrvatske manjinske samouprave Joška Jurinkovića su u balskom raspoloženju našle kih 130 gostov iz Umoka, a i iz okolišnih sel. Iako undanski peljač folklorišev Štefan Kolosar zavolj svojega bolovanja ni mogao biti nazoči, njegovi tančoši su obradovali publiku s mediteranskim plesom iz Trogira. Takaj su prez majstora Janoša Salmera nastupili tamburaši, ali karkad poslušamo nje, točno ćutimo da njevo znanje se gradi na čvrsti fundamenti. U prvi valcer su i same gledateljke vabili tančoši, na glazbu petrovskog Timar-trija. Večera i gostoljubivost još jednoč hvali dobar ukus i zvanaredno djelatno ćutilo vlasnika ovoga penziona. Iako ljetos partneri iz Hrvatske nisu dospili na ovu zabavu, organizatori računaju na to da u augustušu, kada se priredjuje trodnevna turistička atrakcija *Umočka svadba*, doputovat će u većem broju i hrvatski prijatelji. Skoro 60

ponzorov je ponudilo za ovu noć nagrade za tombolu, ke su redom naše srične dobitnike. Iako nam je bio ljetos skromniji treći bal Umočanov, ugodna atmosfera je i ovput nadvladala prekrasno nakinčenu prostoriju restorana sve do najranijih ur.

-Tiho-

Najzrelije umočke tančoške dovidob su bile na svakom hrvatskom balu u Hečki

Valentinovo

14. veljače

Nemoj zaboraviti ni NJEGA ni NJU!

Zašto se slavi Valentinovo? Prema legendi, sv. Valentin kao dječak jako je volio djevojčicu Konstans. Budući da je on bio vrlo povučen i stidljiv, nije joj smio to reći, pa je odlučio napisati pismo u kojem će joj priznati svoju ljubav. Napisao je pravo ljubavno pismo pa ga je htio odnijeti.

Bila je jako hladna zima i on se morao obući. Razmišljao je kamo da stavi pismo da se ne izgužva. Sjetio se da ga zatakne za šešir. Put je bio strašan, velik snijeg, vjetar. Vjetar je skidao šešir s glave i Valentin je trčao za njim, ali ga nije mogao stići. Pismo je odletjelo i on se tužan vratio kući. Njegova ljubav Konstans nikada nije saznala da je Valentin voli.

Nešto se ipak desilo. Ptice su našle pismo i počele čitati. Od slatkih, raznježenih riječi one su se zaljubile, i od tada se ptice na Valentinovo žene.

Razmislite o sv. Valentinu, vi nemojte zatajiti svoju simpatiju ili ljubav prema nekome. To su najljepši osjećaji u životu i njima se svatko raduje. S malim iznenađenjem možete obradovati svoju ljubav.

Ljubav je ono što većinu pjesnika inspirira na pisanje.

Luko Paljetak

Prvo ljubavno pismo

Napišeš nešto bez veze,
neku rečenicu glupu,
na neki papir iz teke
prepišeš stihove neke
čarobne kao breze,
napišeš sve to čitko
i onda kad ne vidi nitko
gurneš mu to pod klupu.

A onda cijele noći
ne spavaš, kao budala,
i prevrćeš se samo,
a misli su ti tamo
u školi gdje ćeš poći
ranije nego prije
dok srce ludo ti bije
jer sve to nije šala.

A on se važan pravi,
a ima tri jedinice
zbog jedne slatke minice,
neće ni da se javi
i svima pamet soli,
al kad i tebi zapne,
spreman je da ti šapne
i tad znaš da te voli!

Kućni ljubimci – bijeli tvor

Bog! Ja sam bijeli tvor, zovem se Marcell. Stanujem u Santovu kod obitelji Pucher. Imam devet mjeseci i rast ću do svoje druge godine. Od 24 sata spavam otprilike 19 sati, a u ostalih 5 sati pravim nestašluke i nerviram ukućane. Izuzetno sam pametan. Shvatim li kako se otvara ormar ili kanta za smeće, više ništa nije na sigurnome. Jako sam zločest, ali nitko se ne ljuti na mene jer sam jako umiljata životinja. Ne poznajem šalu ako je riječ o hrani. Obično se hranim konzervama za mačke, ali jako volim jabuku i mrkvu.

Kada narastem, lovit ću štakore i miševе, tako ću zahvaliti ljubaznost mojoj obitelji. Mnogi misle da sam smrdljiv, ali oni se varaju. Naravno, imam specijalan miris na koji ljudi nisu navikli, ali samo toliko kao i druge životinje (pas, mačka). Pravi smrad rijetko ispuštam, na primjer ako sam u opasnosti. Danas se već mnogi bave uzgojem tvorova, stoga sam postao jako omiljen.

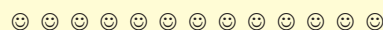

Kako reći „volim te“:

mađarski:	Szeretlek
poljski:	Ja Cie Kocham or Kocham Cie
švedski:	Jag aelskar dig
rumunjski:	Te iu besc
engleski:	I love you
njemački:	Ich liebe Dich
francuski:	Je t'aime
talijanski:	Ti amo
esperanto:	Mi amas vin
mohikanski:	Konoronhkwa

Spomen vječnoj ljubavi

Najskuplji i najpoznatiji poklon svojoj voljenoj sagradio je indijski vladar Sahdžahan, mauzolej Tadž Mahal, on ga je gradio u spomen svojoj voljenoj ženi Ardžumand Banu Bagam, drugim imenom Mumatz Mahal od 1631. do 1648. godine, a gradilo ga je 20 tisuća radnika. Mauzolej se nalazi u Agrabu u sjevernoj Indiji, na desnoj obali rijeke Džamuna.

Tko je stariji?

Dok se igraju u pijesku, prepucavaju se mali Perica, Tomica i Ivica o tome čiji je djed stariji.

„Moj dida stalno priča o Drugome svjetskom ratu“, jada se mali Perica.

„Nije to ništa“, brzo dometne Tomica. „Za mog didu kažu da je živio dok je još Boga hodao po zemlji.“

„Tomice moj,“ utješi ga mali Ivica, „kada je taj isti Bog rekao: Neka bude svjetlo, moj dida je bio taj koji je stisnuo prekiđač!“

Igra pitalice

Upita neki djedica neko dijete u parku: „Je li, mali, a kako se zoveš?“

„Čiko, zovem se kao i moj tata“, odgovori mališan i nastavi se igrati.

„A kako se zove tvoj tata?“ uporan je stari.

„Isto kao i ja“, reče mali.

A djedica, sada već vidljivo uzrujan:

„Pa dobro, a kako vam je obojici ime?“

„Isto, naravno.“

Učionice razdvaja Mura

Prije desetak godina uspostavljeni prijateljski i suradnički odnosi između kotoripske osnovne škole i „Nikole Zrinskog“ iz Kerestura u zadnje dvije godine daju i konkretne rezultate.

Tako su tijekom cijele minule školske godine učenici i učitelji zajedno radili na ostvarenju projekta imena „Mura nas spaja – suradnja kotoripske i keresturske škole“ posredstvom kojeg su učili izradu rukotvorina koje gaje obrazovne ustanove. Završetak programa rezultirao je izdavanjem zajedničkog fotoalbuma koji prikazuje povijest dvaju naselja u fotografijama. Cjelokupni projekt pomagala je Europska unija, odnosno njezin Phare cbc program. Od kolovoza ove godine startali su s novim programom imena „Stare šege kre Mure“. Tako su ga nazvali u Keresturu, a odnosi se na učenje starih običaja s lijeve i desne obale Mure. Svakih 14 dana, točnije svakoga drugog utorka, naizmjeničnim posjetima učitelji i učenici prenose jedni drugima običaje svojih predaka, a sada konkretno uče plesati stara međimurska narodna kola, pjevaju međimurske i mađarske narodne pjesme, uče svirati tambure, a prikupljaju i pisane običaje naših starih.

– Kulturu i jezik naše postojbine možemo očuvati samo na ovaj način – naglašava *Anica Kovač*, ravnateljica OŠ „Nikola Zrinski“, dok njezina kolegica *Snježana Matoš* iz Kotoribe kaže kako se kotoripski mališani zdušno trude da svojim prijateljima na lijevoj obali Mure prenese što više svoga znanja, svojski se trude da ih nauče što više hrvatskih riječi, u što su nas uvjerile Keresturkinje Valentina i Anita iz 6. razreda, te osmoškolka Timea kazavši da svaki susret s Kotoripčanima donosi novu riječ. Sve su rekle kako kod kuće vrlo malo, ili gotovo nikako, govore hrvatski i da im je jedina veza s njim učenje u školi i ovakvim druženjima. Zaključile su kako je lijepo i korisno znati hrvatski, dodavši kako i njihovi kotoripski vršnjaci natučaju mađarski.

Za vrijeme posljednjeg boravka u Kotoribi po „stare šege“ je došlo 28 pomurskih osnovaca i njihove učiteljice: *Marica Kóvágó*, *Anica Kovač*, *Julijana Molnar*, *Suzana Kahotek*, *Ljubica Siladi* i *Erika Rac*. U ovaj program, prije svega od strane kotoripskih učiteljica, uključene su: *Klaudija Vidović*, *Željka Rodek*, umirovljena učiteljica *Anica Jauk*, a svaki put kada zatreba, tu se nađu i ostali djelatnici kotoripske škole. – U svemu tome ipak su nam najvažniji naši učenici – dodala je *Snježana Matoš*.

I ovaj se program financira novcem Europske unije posredstvom Programa Phare cbc i vrijedi 20 tisuća eura.

Tekst i snimka: *Mladen Grubić*

Pjevački zbor vode *Klaudija Vidović* i *Julijana Molnar*

Spomin na dr. Đuru Ipkovića

Zadnja rič Gyuri-bačiju

Još se nismo imali vremena privući k novomu litu kad je pozvonil telefon od Vaše mile kćerke, i nas je poparila s tužnim glasom: *Ostavili ste nas!* Znali smo da se moramo pripremiti na ovu strašnu vist, ali moramo Vam reć, jako nas je poparila. Samo sad znamo zaistinu kako je ostal prez „Lampuša“ koji nam je stalno put svitil, po kojem ste nas od 1971. lita peljali.

Bila je hladna jesen kad smo u Vašoj kancelariji prvi put postavljali plane za neki veliki godišnji susret naših zapadnomadarskih Hrvatov. Onda još nismo mislili da će Vaša ideja postat najvećša manifestacija cijeloga Gradišća. Oči su Vam sijale od veselja da je kulturna dvorana od lita do lita nabita s našimi gosti. Nismo znali neka se plaćemo ili smijemo kad ste s pozornice željili svim nam da neka „... lampuši ove dvorane posvitu Vaša srca u miru i prijateljstvu“. Ove riči su Vam pratile i svakidašnje čine. Kod sekretar za narodnosne i etničke manjine Željzane županije, često ste nas peljali ne samo po cijeloj Mađarskoj nego i po inozemstvu. Ako smo imali kakove financijske ili druge tehničke probleme s nastupi, uvijek su nas umirile Vaše vidre riči: „Ostavite ov posal na Staroga“, i su nam naš Stari (ovu rič smo izrekli kot da bi rekli svojemu ocu: Čaća) još i svoju plavu daciju napregli da ne bi izostali s nastupa. Brinuli ste se za naše društvo i onda kad ste nam omogućili da si obnovimo repertoar i nošnju. S „Vašimi junaki“ zajedno ste čistili zelenu granicu okolo našega sela da čim prije dobijemo novac za novu harmoniku.

Gizdavi smo bili kad ste od nas prosili pomoć za osnivanje Hrvatskoga kluba u Sambotelu. Prez študiranja smo Vas slijedili kad smo i u ovom činu začutili Vašu beskrajnu ljubav za hrvatske ljude i za njihovu kulturu. Svaka vist koju smo dosada od Vas dobili ili koju smo o Vami čuli bila nam je draga, zato nismo znali kamo postaviti ov strašni zadnji telefon. Znali smo da će jednoč svemu biti kraj, da će dojt rastanak, ali pokidob „ne poznajemo dan i uru“, nismo bili spremni. Zgrabila nas je jalnost za onog komu će Vaš „lampuš“ nadalje svitit put.

Hvala Vam na Vaši putokazi, na Vašoj dobroti i ljubavi, koja nas je stalno toplila. Znamo da već ništ neće bit kao i prije, pokidob:

„naša ptica je odletila – i samo uspomenu ostavila“.

Zbogom, Gyuri-bači! Zbogom, naš dragi Stari! U srcu ćemo Vas čuvati! Počivajte u miru!

Viktor Kohut

i „Vaši junaki“ iz *Petrovoga Sela*

DONJI KRALJEVAC – Početkom siječnja KK Donji Kraljevac, koji surađuje s budimpeštanskim XV. okrugom i s tamošnjom hrvatskom samoupravom, priredio je košarkaški turnir Junior 2006. Na njemu je budimpeštanska ekipa Košarkaškoga kluba BLF Palota iz XV. okruga i prije sudjelovala u kategoriji dječaka rođenih 1988. g. Turnir je tako imao međunarodni karakter. Osim Budimpeštanaca na turniru su sudjelovale ekipa Škole košarke Varaždin, selekcija najboljih juniora iz Čakovca i, naravno, ekipa domaćina Donjega Kraljevca. Treće mjesto na turniru osvojila je ekipa KK BLF Palota iz Budimpešte. Također pod pokroviteljstvom općine Donji Kraljevac, 21. siječnja održan je 4. tradicionalni malonogometni „Turnir mladosti i prijateljstva“ u pionirskoj kategoriji. Na njemu je sudjelovalo deset klubova iz Mađarske, Slovenije i Hrvatske.

OBAVIJEST – Mađarska fondacija Novofer za tehničko i intelektualno stvaralaštvo peti put raspisuje natječaj International Dennis Gabor Award 2006-IDG za mlade istraživače do 35 godina. Podrobnije informacije o uvjetima natječaja i prijavnica mogu se pronaći na web stranici: www.novofer.hu pod podnaslovom „International Dennis Gabor Award“. Rok slanja natječaja je 30. travnja 2006.

Poštovani prijatelji!

Obavještavamo vas da Hrvatski klub Augusta Šenoe, Udruga hrvatskih vinogradara u Mađarskoj i harkanjska Manjinska samouprava ove godine organiziraju

XXIII. NATJECANJE HRVATSKIH VINOGRADARA I VINARA U MAĐARSKOJ.

Natjecanje će se organizirati ovako: Molimo priloženu prijavnici poslati na navedenu adresu do 20. veljače 2006. *Zakašnjelo, odnosno prijave na licu mjesta nećemo prihvatiti.*

Od svake prijavljene sorte vina trebate dostaviti tri boce od 0,7 litre u Klub Augusta Šenoe do 2. ožujka 2006. (četvrtak) od 8.00 do 14.00 sati.

Za prijavu svake sorte plaća se 600 Ft. Iznos molimo uplatiti pri dostavljanju uzoraka. Ako ste prijavili više sorti, osim prve sorte dalje plaćate 500 Ft po uzorku (članovi Udruge plaćaju 350, odnosno 300 Ft).

Članovi ocjenjivačkih sudova jesu:

I.: *Dr. Lajos Diófási*, prof., doktor poljoprivrednih znanosti, savjetnik Vinarskog instituta u Pečuhu

Dr. János Földvári, doktor poljoprivrednih znanosti

Slobodan Čapon, voditelj vinarije erdutskoga Poljoprivrednoga kombinata

II.: *István Havrán*, vinogradar i vinar

Béla Környei, poljoprivredni inženjer, redoviti član Mađarske vinske akademije

Marijan Knežević, voditelj vinarije u Kneževim Vinogradima Poljoprivrednoga kombinata Belje

Proglašenje rezultata: 10. ožujka 2006. (petak) u 17 sati u harkanjskom domu kulture.

Nakon proglašenja rezultata slijedi večera, za koju *oni koji nisu članovi Udruge* plaćaju 800 Ft; plaća se pri dostavljanju uzoraka. *Na prijavnici naznačite želite li povesti sa sobom goste, na koje se odnose iste cijene.*

Organizatori na Natjecanje hrvatskih vinogradara pozivaju i očekuju prijave hrvatskih vinara iz cijele Mađarske; raduju se njihovom odazivu i zajedničkom druženju.

Uime organizatora *Mišo Hepp*, predsjednik Udruge hrvatskih vinogradara u Mađarskoj

Deset godina „Korijena“

Martinački Ženski pjevački zbor Korijeni osnovan je 1996. godine financiranjem mjesne samouprave. Od tada imaju bezbroj nastupa iza sebe. Televizijske i radijske snimke čuvaju njihove pjesme. Na repertoaru imaju uglavnom podravске narodne pjesme uz pratnju ovih svirača: Levente Várnai, Jozo Kovač, Ambruš Sigečan, Pavo Barić, Zoltan Vízvári i Silvester Balić. Mnogobrojni su njihovi nastupi ostvareni u proteklih godinama diljem hrvatskih krajeva u Mađarskoj, a i šire. Vrlo se raduju nastupima u matičnoj zemlji Hrvatskoj, a imaju ih bezbroj. Godine 2003. članice Zbora boravile su u Crikvenici. U sklopu tog ljetovanja, zahvaljujući voditeljicama pansiona Vila Atalanta u Crikvenici, upoznale su se sa zborom Vinodolke iz Grižana. U spomenutom pansionu ostvaren je i zajednički nastup narečenih. Od prvog susreta nastala je vrlo dobra veza između dva zbora. Slijedeće su godine gostovale također kod spomenutoga zbora.

Prošle godine od 8. do 14. kolovoza ljetovale su u Vodicama, a nisu mogle otići s mora kući da ne posjete svoje Vinodolke i sve prijatelje u Crikvenici i Grižanima. Od 14. do 18. kolovoza ljetovanje Korijena u organizaciji vokalne skupine Vinodolke, osigurala je Općina Vinodolska u odmaralištu u Selcu. Tijekom tih pet dana Korijeni su upoznali čitavu općinu u koju pripadaju četiri naselja: Bribir, kao središte općine, Grižane, Tribalj i Drvenik. Sudjelovale su na festivalu „Ružica Vinodola“ na kojemu su se veselile i družile sa svojim Vinodolkama i drugim folkloršima toga kraja. Na cjelodnevnom druženju u grižanskom domu kulture nazočne su bile i predstavnice Turističke zajednice Vinodola. Izmijenili su se pokloni, i veselje je trajalo čitav dan. Vinodolke su Korijenima obećale da će prihvatiti njihov poziv u Martince predviđen za iduću godinu 24. lipnja u povodu dana sela. Zbor iz Martinaca ugostio je i predsjednik općine. Na sastanku članice Korijena ispričale su mu sve o svome selu, kako je 1997. godine Martincima dodijeljena Nagrada „najselo“, da su 90% stanovništva Hrvati i govore svoj materinski jezik, itd. Predsjednik je bio vrlo iznenađen i oduševljen čuvši te riječi i rekao da će on i nadalje potpomagati održavanje veze između dva zbora.

k.g.p.

Svinjokoljska

Kad udeblja malo prase,
Svinjokolje zimu krase.

Običaji to su stari,
Tad se kreću i „maškari“

Koji nose dobre želje,
Tambure, smijeh i veselje.

Zdravice i šale razne
I, naravno, torbe prazne.

„Dobro večer, dobro večer,
Da vam tako svako teče!“

„Cundravi“ smo, pa i jadni,
Uvijek žedni, uvijek gladni.

Dodijelite nam koje parče
Kruha, mesa, hurke, „žmarče“.

A mož' i koja kobasica
Uz čašicu rujna vinca.

Bili uvijek dobre sreće,
Odgojili bravče večer!

Lijepo ste nas primili,
Iča, pića zadost' dali,

Stog' je vrijeme odlaziti
I lijepo se oprostiti.

Sve je sito, al' ne oči,
Domaćine, zadnju toči!

Dogodišnja svinjokolja
Da ti bude mnogo bolja!

Marko Dekić Bodoljaš

Balovi, prela, zabave ...

PEČUH – 10. veljače: Bal povodom predaje naturalnih vrpca u Hrvatskoj gimnaziji Pečuh, svira „Podravka“;

BAČINO – 11. veljače: Veliko racko prelo, sviraju „Racke žice“ iz Dušnoka;

ALJMAŠ – 11. veljače: Veliko bunjevačko prelo, svira „Baranja“ iz Pečuha;

ŠELJIN – 11. veljače: Hrvatski bal u Šeljenu, svira „Orašje“;

KISEG – 11. veljače: Hrvatski bal kiseških Hrvata, nastupa HKD „Veseli Gradišćanci“ iz Unde, svira Pinka-band;

BUDIMPEŠTA – 11. veljače, Hrvatski bal, Hotel Benczúr, svira Orkestar „Podravka“ Orkestar „Prekovic“, nastupaju „Korijeni“ iz Martinaca.

KEMLJA – 18. veljače: Hrvatski bal, svira „Pinkica“;

GARA – 18. veljače: Veliko bunjevačko prelo, sviraju TS „Bačka“ iz Gare te TS „Zlatni zvuci“ iz Berega i Sombora;

VANCAGA – 18. veljače: Veliko bunjevačko prelo, svira TS „Veseli Udvarci“;

PETROVO SELO – 18. veljače: Bal maškarade Zaklade za Petrovo Selo, svira Timar-trio;

ČIKERIJA – 18. veljače: Hrvatski bal u Čikeriji, svira „Orašje“;

DARANJ – 18. veljače, Bal i zabava, svira „Podravka“;

KATOLJ – 18. veljače: Poklade i Pokladni bal, sviraju „Kukinjski svirci“.

HRVATSKI ŽIDAN – 25. veljače: Hrvatski bal, nastupa HKD „Čakavci“, svira Pinka-band;

ŠIKLOŠ – 25. veljače: Šokački bal, svira „Orašje“;

BARČA – 25. veljače: Hrvatski bal, svira „Podravka“;

KAŠAD – 25. veljače: Pokladni šokački bal, svira „Badel“ iz Pečuha;

PEČUH – 25. veljače: Hrvatski bal, Hotel Laterum, sviraju Orkestar „Šokačka grana“ iz Duboševice, Orkestar „Baranja“, nastupaju plesači Hrvatske škole Miroslava Krlež.

MOHAČ – 26. veljače: Pokladni šokački bal, svira „Orašje“;

SANTOVO – 27. veljače: Pokladni bal u Šokačkome klubu, sviraju „Bereški tamburaši“;

MOHAČ – 28. veljače: Bušarski bal, svira „Orašje“;

GARA – 3. ožujka: Muško prelo, svira TS „Bačka“ iz Gare;

MARTINCI – 11. ožujka: Ribički bal, svira „Podravka“.

Na zajedničkom putu – prema Europskom prvenstvu u nogometu 2012

Susret dviju vlada u Budimpešti, mađarske i hrvatske, 26. siječnja obilježila su i pitanja zajedničke kandidature za Europsko prvenstvo u nogometu 2012. godine, o čemu će se donijeti konačna odluka 8. prosinca 2006. Dobbije li kandidaturu, Hrvatska će obnoviti svoje stadione, a sama organizacija Europskoga prvenstva otvorila bi dodatnih 40 000 radnih mjesta. Dvojica su premijera posjetila i novootvoreni Ured hrvatsko-mađarske kandidature za Europsko prvenstvo, te naglasili kako obadvije države snažno žele dobiti njegovu organizaciju. Sanader je tada u šali rekao: „Obje reprezentacije tada bi se direktno plasirale na Europsko prvenstvo, ne bi se morale jedna protiv druge boriti u kvalifikacijskim skupinama“. Premijeri su simbolično razmijenili dresove, a zatim otvorili Ured. Sastanku je nazočio i predsjednik Hrvatskoga nogometnog saveza Vlatko Marković te najviši

dužnosnici Mađarskoga nogometnog saveza. Potom su premijerima darovana dva tek okočena mađarska ovčara, koji će za šest godina, u vrijeme održavanja Europskoga prvenstva u nogometu, imati šest godina. Inače, prva utakmica budućega prvenstva, ako se dobije njegovo domaćinstvo, trebala bi biti odigrana u Zagrebu, a završnica bi se igrala u Budimpešti. Najavljeno je i osnivanje zajedničke radne skupine.

Sjednica Odbora za gospodarstvo, financije i nadzor HDS-a

U nazočnosti predsjednika i dopredsjednika Hrvatske državne samouprave dr. Mije Karagića i Čabe Horvatha, 3. veljače u budimpeštansku središnjicu predsjednica Marija Pilšić sazvala je redoviti radni sastanak članstva Odbora za gospodarstvo, financije i nadzor. O sjednici nas je informirala predsjednica Odbora:

– Dnevni red našega sastanka sadržao je tri točke: financijsko izvješće za 2005., nacrt proračuna za 2006. godinu, te ostala pitanja i prijedloge. Lani su prihod i rashod iznosili 443 milijuna forinti. Dakako, podosta materijalnih sredstava pribavljeno je i preko raznoraznih natječaja. Tako su znatna sredstva pribavljena za djelovanje Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata iz Mađarske na otoku Pagu. Valja spomenuti da smo radi prilagodbe i obnove objekta u Vlačićima trebali unovčiti i državne „rizničke kupone“. Treba istaknuti znatne financijske potpore stečene za Zavičajnu zbirku u Prisiki, a to mogu reći i glede pokretanja internetske Radiopostaje Croatica, te Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma u Santovu. Na osnovi nacrtu proračuna HDS-a za 2006. g., koji je na zadnjoj lanjskoj sjednici Skupštine u Pečuhu s nekim preinakama iprihvaćen, za putovanje naše hrvatske djece na otok Pag osigurano je pet milijuna, a za organiziranje radnih i ljetnih tabora sedam milijuna forinti. Dodala bih još da je za ovogodišnje djelovanje spomenute zavičajne zbirke osigurano milijun i 200 tisuća forinti, dok je za pričuvu predviđeno ukupno 9,243.000 Ft. Dakle, za 2006. godinu proračun HDS-a – s prihodom i rashodom – zamišljen je u iznosu od 240 milijuna i 775 tisuća forinti. Glede ostalih pitanja i prijedloga bilo je riječi još o pismenoj građi koju je na temelju provjere knjigovodstva i računovodstva HDS-a sačinio ÁSZ – rekla nam je na koncu predsjednica odbora Marija Pilšić.

m. d.